

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 marca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., ustalił dla J. T. wartość kapitału początkowego, który na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 11.018,48 zł.

Do obliczenia kapitału początkowego organ rentowy przyjął:

- 1) podstawę wymiaru kapitału w kwocie 1.167,78 zł, ustaloną w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 95,65% przez kwotę bazową 1,220,89 zł;
- 2) okresy składkowe – 1 rok, 4 miesiące, 15 dni, tj. 16 miesięcy oraz okresy nieskładkowe – 26 dni;
- 3) współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego – 11,10%,
- 4) średnie dalsze trwanie życia – 209 miesięcy.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru składek z faktycznego okresu ubezpieczenia (1997-1998). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 95,65%. Organ rentowy zaliczył do stażu pracy okres zatrudnienia od dnia 1 lipca 1997 roku do dnia 30 listopada 1998 roku na podstawie imiennych deklaracji rozliczeniowych oraz okres pobierania zasiłku chorobowego (bez kwoty) od dnia 16 listopada 1998 roku do 11 grudnia 1998 roku na podstawie wpisu w deklaracji za listopad 1998 roku. Ponadto przyjęto wynagrodzenia za lata 1997-1998 w wysokości wynikającej z deklaracji rozliczeniowych (decyzja k. 43-44 akta ZUS).

Od powyższej decyzji odwołanie złożył J. T. kwestionując wysokość kapitału początkowego. Odwołujący wskazał, że przedmiotowa decyzja jest błędna, albowiem została wydana bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. Zdaniem odwołującego, organ rentowy nie uwzględnił dowodów zgłoszonych w postępowaniu, jakie toczyło się przed Sądem Okręgowym w Łodzi o sygn. akt VIII U 1789/16 (odwołanie k. 3).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie argumentując jak w zaskarżonej decyzji, dodatkowo podnosząc, iż do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresu od 13 września 1995 roku do 30 czerwca 1997 roku, ponieważ nie został wystarczająco udokumentowany – brak dokładnej daty podjęcia i ustania zatrudnienia, brak informacji o okresach nieskładkowych i urlopach bezpłatnych. Nie uwzględniono także okresu od dnia 1 grudnia 1998 roku do dnia 30 grudnia 1998 roku, gdyż nie został wystarczająco udowodniony – brak deklaracji za miesiąc grudzień 1998 roku (odpowiedź na odwołanie k. 5-5v).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. T. urodził się (...).

(okoliczność bezsporna, a nadto wniosek o ustalenie kapitału początkowego k. 1-3 akta ZUS)

Decyzją z dnia 31 maja 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 9 sierpnia 2015 roku, odmówił ustalenia kapitału początkowego J. T.. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił okresów składkowych wymienionych w art. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

(wniosek z dnia 9 sierpnia 2015 roku k. 1-3 akta ZUS; decyzja z dnia 31 maja 2016 roku k. 8 akta ZUS)

W dniu 13 marca 2017 roku J. T. złożył uzupełnienie do wniosku, do którego dołączył umowę o pracę oraz zaświadczenia dotyczące zatrudnienia w Zakładach (...) w likwidacji. W umowie wskazano okres zatrudniania od 13 września 1995 roku do 30 kwietnia 1996 roku.

(pismo z dnia 13 marca 2017 roku k. 9 akta ZUS; informacja dotycząca okresów składkowych i nieskładkowych k. 10-11v akta ZUS; zaświadczenia k. 12-12v akta ZUS; umowa o pracę k. 13 akta ZUS; karty wynagrodzeń k. 15-16 akta ZUS)

Decyzją z dnia 27 marca 2017 roku organ rentowy odmówił J. T. prawa do ustalenia kapitału początkowego, ponieważ przedłożone do wniosku dokumenty nie spełniały wymogów formalnych z uwagi na brak informacji określających dokładną datę podjęcia i ustania zatrudnienia, czy występowały okresy nieskładkowe i urlopy bezpłatne, tym samym brak możliwości przeliczenia podstawy wymiaru z uwzględnieniem podanych w zaświadczeniu wynagrodzeń miesięcznych (decyzja z dnia 27 marca 2017 roku k. 18 akta ZUS)

Wnioskodawca złożył odwołania od decyzji z dnia 31 maja 2016 roku i 27 marca 2017 roku do sądu (okoliczność bezsporna).

Na skutek odwołania od decyzji z dnia 31 maja 2016 roku i 27 marca 2017 roku, Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2018 roku w sprawie o sygn. akt VIII U 1789/16 umorzył postępowanie w sprawie. Zdaniem Sądu Okręgowego, wydanie w toku sprawy decyzji z dnia 27 marca 2018 roku, mocą której organ rentowy ustalił kapitał początkowy, czyli prawo do takiego kapitału, uznać należało za zmianę zaskarżonej decyzji w całości (postanowienie z dnia 10 kwietnia 2018 roku k. 134, uzasadnienie k. 137-138 akt dołączonych Sądu Okręgowego w Łodzi o sygn. VIII U 1789/16)

W latach 1990-1995 wnioskodawca studiował prawo na Wydziale Prawa i Administracji (...) (dyplom ukończenia studiów k. 61 akt dołączonych Sądu Okręgowego w Łodzi o sygn. VIII U 1789/16)

W okresie od dnia 13 września 1995 roku do 31 grudnia 1999 roku J. T. zatrudniony był w Zakładach (...) w likwidacji w Ż. na stanowisku pełnomocnika ds. prawnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Początkowo była to umowa na czas określony od 13 września 1995 roku do 30 kwietnia 1996 roku. W okresie od dnia 13 września 1995 roku do dnia 30 listopada 1995 roku wnioskodawca otrzymywał miesięczne wynagrodzenie w kwocie 350 zł. Od 1 grudnia 1995 roku, kiedy nastąpiło przeszerogowanie, wynagrodzenie wynosiło 450 zł. W czasie zatrudnienia ubezpieczony nie korzystał z urlopu bezpłatnego. Wnioskodawca nie przedłożył świadectwa pracy. Za okres od 1 lipca 1997 roku do 30 listopada 1998 roku zachowały się deklaracje rozliczeniowe, które zostały przyjęte przez organ rentowy do ustalenia wysokości kapitału początkowego (zeznania wnioskodawcy J. T. – e-protokół z rozprawy z dnia 4 grudnia 2018 roku – 00:23:59 – płyta CD k. 25; legitymacja ubezpieczeniowa k. 22 (koperta); zeznania świadka W. Ł. – e-protokół z rozprawy z dnia 4 grudnia 2018 roku – 00:10:34 – płyta CD k. 25 w zw. z e-protokołem z rozprawy z dnia 24 października 2017 roku – 00:05:13 - płyta CD k. 67 akt dołączonych Sądu Okręgowego w Łodzi o sygn. VIII U 1789/16; zeznania świadka W. B. – e-protokół z rozprawy z dnia 4 grudnia 2018 roku – 00:15:49 – płyta CD k. 25 w zw. z e-protokołem z rozprawy z dnia 5 września 2017 roku – 00:06:09-00:15:00 - płyta CD k. 51 oraz e-protokołem z rozprawy z dnia 4 stycznia 2018 roku – płyta CD k. 112 akt dołączonych Sądu Okręgowego w Łodzi o sygn. VIII U 1789/16; zaświadczenia k. 12-12v akta ZUS; umowa o pracę k. 13 akta ZUS; karty wynagrodzeń k. 15-16 akta ZUS; deklaracje rozliczeniowe za okres 07/1997-11/1998; deklaracja za (...) – koperta – k. 19-40).

W okresie od 16 listopada do 11 grudnia 1998 roku wnioskodawca przebywał na zasiłku chorobowym (okoliczność niesporna – pismo organu rentowego k.27).

W wykonaniu zobowiązania Sądu z dnia 4 grudnia 2018 roku, organ rentowy w piśmie z dnia 27 grudnia 2018 roku dokonał wyliczenia wysokości kapitału początkowego dla J. T. w dwóch wariantach. W wariantcie I za okres 13.09.1995 r. - 30.06.1997 r. przyjęto – zgodnie z żądaniem wnioskodawcy: 350 zł od 13.09.1995 r., 450 zł od 01.12.1995 r., 675 zł od 01.01.1997 r., 684 zł od 21.02.1997 r. Natomiast za okres 13.12.1998 – 31.12.1998 r. przyjęto proporcjonalnie pomniejszone wynagrodzenie miesięczne z 684 zł za XII 1998 r. (wnioskodawca nie określił kwoty za ten miesiąc). W wariantcie II za okres 13.09.1995 r. - 30.06.1997 r. przyjęto 350 zł od 13.09.1995 r. i 450 zł od 01.12.1995 r., za za okres 13.12.1998 r. - 31.12.1998 r. wynagrodzenie minimalne, które było wyższe od 450 zł. W wariantcie I wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 67,22% z lat 1995-1998, a kapitał początkowy na dzień 01.01.1999 r. wyniósł 17.336,55 zł.

W wariancie II wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 64,52% z lat 1995-1998, a kapitał początkowy na dzień 01.01.1999 r. wyniósł 17.037,68 zł (pismo z dnia 27 grudnia 2018 roku k. 27-27v).

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, których wiarygodność nie budzi wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Za udowodnioną, Sąd uznał, ciągłość zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...) w likwidacji w okresie od dnia 13 września 1995 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku. Materiał dowodowy w postaci zeznań wnioskodawcy i świadka potwierdził fakt nieprzerwanego zatrudnienia odwołującego. Za ich wiarygodnością przemawiają także pozostałe dokumenty zgromadzone w toku postępowania, w tym pisma procesowe z okresu, za który brakuje formalnej umowy. Wskazują one, iż wnioskodawca nieprzerwanie był pełnomocnikiem likwidatora Zakładów. Nadto istnieją także listy płac z 1999 roku, również potwierdzające zatrudnienie wnioskodawcy. Mało prawdopodobne jest zatem aby stosunek pracy rozwiązany był na okres jednego miesiąca – grudnia 1998 roku, zwłaszcza że zakres obowiązków wymagał raczej ciągłości zatrudnienia.

Co prawda zachowana dokumentacja jest szczątkowa i świadczy o dużej niefrasobliwości zarówno pracownika jak i pracodawcy w zachowanie formalnych wymogów stosunku pracy to jednak pewne luki w dokumentacji nie świadczą, w ocenie sądu, o przerwaniu zatrudnienia ale swoistym niedbalstwie. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż wnioskodawca nie otrzymał świadectwa pracy mimo oczywistego faktu pozostawania w zatrudnieniu. Jest to tym bardziej dziwne jeśli weźmie się pod uwagę wykształcenie odwołującego i stanowisko na jakim był zatrudniony. Nie jest to jednak podstawa aby odmówić wiary zeznaniom wnioskodawcy i świadka.

W ocenie sądu nie można jednak wziąć pod uwagę przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy za okres od stycznia do czerwca 1997 roku danych wynikających z zaświadczeń bowiem w oparciu o nie nie można jednoznacznie i w sposób pewny ustalić rzeczywistej wysokości wynagrodzeń odwołującego. Podkreślić należy, iż z zaświadczenia z dnia 21 lutego 1997 roku nie wynika, jakiego miesiąca czy okresu dotyczy wynagrodzenie w kwocie 675 zł. Natomiast w zaświadczeniu z dnia 10 stycznia 1997 roku wskazano, że kwota 684,20 zł stanowi wynagrodzenie za styczeń 1997 roku, które tej dacie nie mogło być jeszcze znane.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie częściowo zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż zgodnie z przepisem art. 173 ust 3 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2018, poz. 1280 ze zm.), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy.

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy emerytalnej, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2 przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6, 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5, 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2, czyli w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Według art. 15 ustawy emerytalnej podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat

kalendaryzowanych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę. Podstawa wymiaru może również zostać ustalona z 20 lat z całego okresu zatrudnienia przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku.

W przedmiotowej sprawie, spór pomiędzy stronami sprowadzał się do ustalenia okresu zatrudnienia J. T. w Zakładach (...) w likwidacji oraz wysokości wynagrodzenia odwołującego. Powyższy okres zatrudnienia oraz wynagrodzenie w sposób bezpośredni przekładało się na wartość kapitału początkowego.

Wskazać należy, iż z treści art. 473 § 1 k.p.c., a także przepisów dotyczących zasad postępowania dowodowego obowiązujących w procesie cywilnym, wynika, że sąd ubezpieczeń społecznych, dokonujący kontroli decyzji ustalającej wysokość emerytury (kapitału początkowego), może ustalać wysokość wynagrodzenia otrzymywanego przez pracownika w przeszłości w oparciu o wszelkie środki dowodowe (bez ograniczeń właściwych postępowaniu przed organem rentowym) (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAPiUS 1996 Nr 16, poz. 239, z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, OSNAPiUS 1998 Nr 11, poz. 342, z dnia 26 stycznia 2012 roku, I UK 218/11, LEX nr 1162650). W razie braku dokumentacji płacowej ubezpieczony - w celu wykazania podstawy wymiaru emerytury - może udowadniać wysokość swoich zarobków w oparciu o jakiegokolwiek inne środki dowodowe (np. zeznania świadków, opinie biegłych, dokumentację zastępczą, w tym dokumenty dotyczące wynagrodzenia osób zatrudnionych w podobnych okolicznościach). Ważne jest jedynie to, czy przedłożone sądowni dowody okażą się obiektywnie przekonujące (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2014 roku, I UK 322/13, LEX nr 1444596).

Stosownie do dyspozycji § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja niewątpliwie wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza jednak, iż zarówno okres zatrudnienia jak i wysokość uzyskiwanego uposażenia nie może być wykazana w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków (wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, OSNAPiUS 1998/11/342).

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż wnioskodawca w okresie od dnia 13 września 1995 roku do 31 grudnia 1998 roku zatrudniony był w Zakładach (...) w likwidacji w Ż. na stanowisku pełnomocnika ds. prawnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Początkowo była to umowa na czas określony. W okresie od dnia 13 września 1995 roku do dnia 30 listopada 1995 roku wnioskodawca otrzymywał miesięczne wynagrodzenie w kwocie 350 zł. Od 30 listopada 1995 roku, kiedy nastąpiło przeszeregowanie, wynagrodzenie wynosiło 450 zł.

Zebrany w toku postępowania materiał dowodowy w postaci dokumentacji znajdującej się w aktach organu rentowego, a także zeznań świadków i samego wnioskodawcy, pozwolił Sądowni na ustalenie, iż J. T. był zatrudniony w Zakładach (...) w likwidacji w Ż. na stanowisku pełnomocnika ds. prawnych w okresie od dnia 13 września 1995 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku.

W związku z powyższym należało przeliczyć kapitał początkowy wnioskodawcy przy uwzględnieniu okresu składkowego od 13 września 1995 roku do 15 listopada 1998 roku i od 13 do 31 grudnia 1998 roku oraz okresu nieskładkowego od 16 listopada do 11 grudnia 1998 roku oraz wynagrodzenia za okres 13 września 1995 roku do 30 listopada 1995 roku w kwocie 350 zł miesięcznie i od 1 grudnia 1995 roku do 30 czerwca 1997 roku w kwocie 450 zł oraz za okres 13.12.1998 r. - 31.12.1998 r. wynagrodzenie minimalne, które było wyższe od 450 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 64,52% z lat 1995-1998, a kapitał początkowy na dzień 01.01.1999 r. wyniósł 17.037,68 zł.

Z uwagi na powyższe ustalenia oraz w oparciu o hipotetyczne wyliczenie organu rentowego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekła jak w punkcie 1 wyroku. W pozostałym zakresie

odwołanie oddalono na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., gdyż zabrakło dowodów na potwierdzenie stanowiska ubezpieczonego.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS wypożyczając akta rentowe.

25 III 2019 roku.